

Styr på værktødet

Arbejds miljø i Metal- og maskinindustrien

INDUSTRIENS
BRANCHEARBEJDSMILJØRÅD

Industriens Branchearbejdsmiljøråd

Postboks 7777

1790 København V

Telefon: 70 23 15 43

Telefax: 70 23 15 40

E-mail: i-bar@i-bar.dk

Web: www.i-bar.dk

Medarbejdersekretariatet:

Vester Søgade 12

1790 København V

Telefon: 33 63 80 00

Telefax: 33 63 80 91

E-mail: ibar@co-industri.dk

DANSK INDUSTRI

Arbejdsgiversekretariatet:

H.C. Andersens Boulevard 18

1787 København V

Telefon: 33 77 33 77

Telefax: 33 77 33 70

E-mail: di@di.dk

Web: www.di.dk

Pjecen kan fås ved henvendelse til organisationerne.

Den kan downloades fra www.i-bar.dk.

Pjecen kan købes ved henvendelse til Videncenter for Arbejdsmiljø
»Arbejdsmiljøbutikken« www.arbejdsmiljobutikken.dk, tlf. 3916 5230.
Bestillingsnr. 102177

Tryk: Litotryk København A/S

Trykt på miljøvenligt papir

Oplag: 2.500 stk.

Januar 2006

ISBN: 87-91537-56-8

Styr på værkstedet

Indledning	4
Sådan bruger du dette værktøj	5
Inden gennemgangen	6
Tjeklister	8
Maskiner og maskinsikkerhed	8
Stoffer og materialer	10
Støj	12
Personlige værnemidler og arbejdsbeklædning	14
Arbejdsstillinger	18
Løft, skub og træk	20
Indeklima	22
Lager, opbevaring, orden og ryddelighed	24
Intern transport	26
Nødberedskab	28
Unge under 18 år og under 15 år, men over 13 år	30
Servicebilen	32
Samleskema for handleplaner	33
Regler og vejledninger	34
Arbejds miljøadresser og hjemmesider	35

Indledning

Det er lettere at få en systematisk tilgang til virksomhedens arbejdsmiljø, hvis ledelsen og medarbejderne har overblik over arbejdsmiljøproblemerne på værkstedet, i produktionen eller som opstår, når I udfører serviceydelser. Dette værktøj hjælper jer til at gennemgå jeres materielle arbejdsmiljø, så I selv kan tage hånd om arbejdsmiljøet i sikkerhedsorganisationen ved hjælp af jeres arbejdspladsvurdering.

Dansk Industri, Forbundene inden for CO-Industri og Ledernes Hovedorganisation har udarbejdet dette værktøj. Værktøjet er en opfordring til alle virksomheder i branchen om at få styr på arbejdsmiljøet på værkstedet. Værktøjet beskriver, hvordan I kan komme i gang med denne del af sikkerhedsarbejdet, og den gennemgår de væsentlige forhold, som I skal inddrage.

Værktøjet findes også i elektronisk form. Den ligger på Industriens Branchearbejdsmiljøråds hjemmeside www.i-bar.dk

Værktøjet supplerer "Værktøjet til systematisk arbejdsmiljøarbejde" fra Industriens Branchearbejdsmiljøråd, som giver redskaber til, hvorledes I får etableret og fastholdt en systematisk egenindsats. De to værktøjer geletter jer igennem de krav, som Arbejdstilsynet stiller til de små virksomheder indenfor Metal- og maskinindustrien, der ønsker at forblive en niveau 1 virksomhed i forbindelse med det tilpassede tilsyn.

Værktøjet indeholder en række tjeklister for de væsentlige arbejdsmiljøproblemer indenfor Metal- og maskinindustrien, som sikrer, at I får øje på de arbejdsmiljøproblemer, som I bør tage jer af. Skemaerne hjælper jer også til at prioritere, hvilke forhold I bør have løst først. I kan med fordel føre resultaterne af jeres gennemgange og løsninger over I jeres arbejdspladsvurdering, så de bliver en del af jeres handlingsplaner.

Værktøjet er bygget op, så I på en enkel og overskuelig måde kommer hele vejen rundt om jeres arbejdsplads og får behandlet de forhold, der traditionelt er vanskelige. Ved at følge og udfylde de enkelte skemaer, sikrer I, at alle væsentlige forhold er behandlet og i orden.

Værktøjet er bygget op som en række tjeklister, der hver behandler et emne. Disse emner er udvalgt på baggrund af flere forskellige forhold. Dels tager listerne udgangspunkt i Arbejdstilsynets praksis omkring screening og tilpasset tilsyn herunder branchernes arbejdsmiljøvejvisere. Dels er de baseret på erfaringer omkring forhold, der generelt fremstår som problematiske ved gennemgang af danske arbejdspladser. Tjeklisterne er bygget op i skemaer med mulighed for en grøn, gul eller rød markering til at angive vurderingen af de enkelte berørte forhold.

Bagerst i værktøjet finder I en liste over de bekendtgørelser og vejledninger, hvor I kan finde mere om de enkelte forhold i tjeklisterne.

Sådan bruger du dette værktøj

Ved at benytte tjekskemaerne i dette værktøj gennemgås alle relevante arbejdsmiljøforhold i hele værkstedet eller i virksomheden.

Vi har valgt at benytte en opdeling i farverne grøn, gul og rød. Herved skabes der let et overblik over hvilke forhold, der kan betragtes som værende i orden og hvilke, der kræver yderligere handling.

Hvis der krydses af i farven rød, skal der foretages en rettelse af forholdet med det samme med en umiddelbar afhjælpende løsning. I skal indføre forholdet til APV-handlingsplanen for at sikre den endelige løsning. Der, hvor der krydses af i gult, skal emnet føres ind i en handleplan, som ved den røde farve, blot er der her ikke samme krav til en hurtig indgriben.

I APV'ernes handleplan skal det anføres, hvad der videre skal ske, hvem der har ansvaret for opfølgningen og en tidsfrist. Et eksempel på et handleplanskema ligger bagerst i denne vejledning.

Sæt kryds ved den farve, der passer til om:

Forholdet er i orden, gå blot videre.	Forholdet skal vurderes. Indføres i APV-skema	Forholdet skal rettes med det samme. Arbejdet stoppes evt.

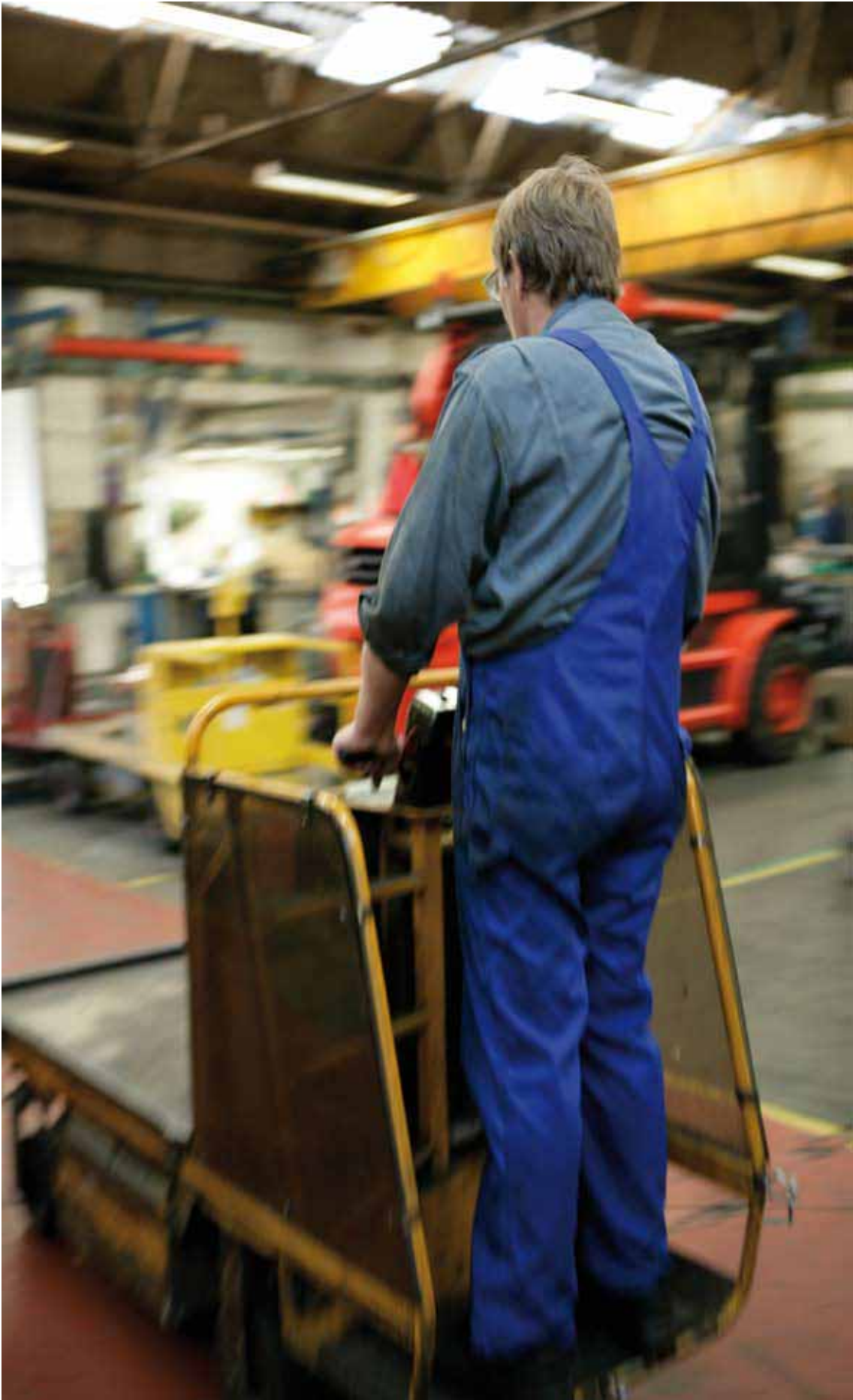
Inden gennemgangen

Inden gennemgangen afholdes et møde i sikkerhedsgruppen, med deltagelse af alle relevante ansatte, hvor der med udgangspunkt i skemaets punkter besluttes, hvad I vil gennemgå den dag, hvem der tjekker de forskellige forhold eller de enkelte afdelinger, hvem der noterer ned, og hvornår I samler op på gennemgangen.

Skriv jeres beslutninger ned

Planlægning

Planlægning af gennemgang	Dato for gennemførelse
Der afholdes et møde med alle relevante deltagere. Sikkerhedsgruppe eller repræsentanter for de ansatte og ledelse. Der tages skriftligt referat.	
Systematisk gennemgang af værkstedet /virksomheden. Hvornår gennemføres gennemgangen?	
Hvorfor vil vi lave en gennemgang? Hvad er formålet?	
Hvem skal være med til at foretage gennemgangen? Fordel opgaver: Hvem skal nedfælde resultaterne, hvor og hvordan skal de skrives? Hvem skal overføre de forhold, der skal i APV-handleplanen til denne? Hvem skal tage sig af de forhold, der skal løses med det samme?	
Fastlæg, hvad I vil gennemgå? Lav en tidsplan. Er der særlige tidspunkter, hvor bestemte opgaver gennemføres? (Tidsplanen skal indeholde tid til forberedelse og opfølgning.) Informér i værkstedet om, hvad der skal ske, og hvad formålet med gennemgangen er.	
Efter gennemgangen. Hvordan samler vi op på de forhold vi har fundet under gennemgangen?	
Vurder jeres APV-handlingsplaner grundigt og opstil de enkelte opgaver i en prioriteret rækkefølge, således de mest kritiske opgaver løses først.	

Tjeklister

Maskiner og maskinsikkerhed

I skal have styr på alle jeres maskiner både på værksted og på kontoret. Det gælder for alle maskiner, at de skal vedligeholdes, så de til enhver tid er sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarlige.

Der findes en lang række forskellige maskiner – både stationære og håndværktøjer.

Eksempler på stationære maskiner: Drejebænk, søjleboremaskine, presser, slibemaskiner, båndsave, rundsave, fræsemaskine og valser.

Eksempler på håndværktøjer: Vinkelsliber, boremaskine, svejseanlæg, save, sømpistol, rystepudser og el-skruetrækker.

På kontoret: Husk at printere og kopimaskiner også er maskiner.

Lav en liste over de maskiner I har og brug listen til at gennemgå sikkerheden omkring maskinerne.

Tjekliste til maskiner og maskinsikkerhed

	x		x		x
Maskinbrugsanvisning findes på dansk.		Maskinbrugsanvisning findes men ikke på dansk.		Maskinbrugsanvisning findes ikke.	
Instruktioner findes ved maskinen eller er let tilgængelig.		Instruktioner findes, men er ikke let tilgængelig.		Instruktioner findes ikke. Instruktioner findes, men er ikke let tilgængelig.	
Nødstop er ikke påkrævet, eller nødstop findes og er i orden.		Nødstop findes, men er ikke i orden eller ikke hensigtsmæssige.		Nødstop er påkrævet, men findes ikke.	
Alarmer findes og er i orden.		Alarmer findes, men er ikke i orden eller ikke afprøvet.		Alarmer findes ikke.	
Påbudt skiltning er til stede og i orden.		Påbudt skiltning mangler nogle steder.		Påbudt skiltning findes ikke.	
Påbudte værnemidler er til stede og egnede.		Påbudte værnemidler mangler nogle steder eller er ikke egnede.		Påbudte værnemidler er ikke til stede.	
Alle afskærmninger er på plads og rigtigt monteret.		Afskærmninger er ikke korrekt monterede.		Afskærmning mangler.	
Opmærkning og afmærkning er tydelige.		Opmærkning og afmærkning mangler nogle steder.		Opmærkning og afmærkning mangler.	
Ledninger er hele. Ledninger er ophængt, fastspændt, dækket eller på anden måde sikret.		Der ses slid eller knæk på ledninger. Ikke alle ledninger er sikret.		Der er brud på ledninger. Ledninger er ikke sikret.	
Der findes ingen vibrationer eller vibrationerne er målt til under 120 dB(HA).		Vibrationer findes i nogen grad og kan påvirke medarbejderen. Vibrationsmålinger viser værdier mellem 130 og 120 dB(HA).		Vibrationer findes og kan belaste medarbejderen. Vibrationsmålinger viser værdier over 130 dB(HA).	
Støj under 80 dB(A) målt under normal drift. Det er muligt at lave yderligere støjdemning, så unødvendig støj fjernes.		Støjniveauet er mellem 80-85 dB(A).		Støjniveauet er over 85 dB(A).	
Der er ingen mulighed for at komme i kontakt med skæreoiler og lignede.		Der er mulighed for kontakt skæreoiler.		Der er kontakt med skæreoiler.	
Alle maskiner gennemgår forebyggende systematisk vedligehold, herunder vedligehold af sikkerheden.		Der foretages vedligehold af maskiner, men ikke forebyggende.		Maskiner vedligeholdes kun nødtørftigt.	
Alle maskiner rengøres systematisk efter brug.		Der foretages rengøring, når der bliver for snavset.		Maskiner rengøres ikke.	

Stoffer og materialer- kemi

I skal sikre, at det er det mindst farlige kemiske produkt, der benyttes til den enkelte opgave. Det vil som hovedregel sige, at virksomheden skal anvende det produkt med den laveste faremærkning eller laveste MAL-kode.

Det er derfor meget vigtigt, at I ikke blot har alle jeres arbejdspladsbrugsanvisninger, men at disse også er så udførligt udformet, at tvivl vedrørende brug, værnemidler, nødberedskab m.m. minimeres.

I første omgang skal I have overblik over mængden og arten af anvendte kemikalier. Dernæst kan I minimere anvendelsen af flere produkter til samme formål. Hvis virksomheden f.eks. bruger 5-6 forskellige smøreolier til det samme formål, er det et godt sted at starte. Start med at minimere antallet af produkter. Undersøg derefter, om I kan undvære de produkter, der har den højeste faremærkning.

Arbejdstilsynet har fokus på de såkaldte KRAN-stoffer (Kræftfremkaldende, Reproduktionsskadende, Allergifremkaldende og Nervesystemskadende). Et centralt element i beskyttelsesforanstaltningerne er substitution af farlige stoffer med mindre farlige. Der er gennemført kampagner i forskellige brancher med det formål at få udsættelsen for KRAN-stoffer i arbejdsmiljøet minimeret eller helt fjernet.

Tjekliste til stoffer og materialer - kemi

	x		x		x
Der er en fuldstændig oversigt over, hvilke kemikalier der findes. (Husk kontor.)		Der mangler kemikalier på oversigten.		Der er ikke overblik over, hvilke kemikalier der bruges.	
Arbejdspladsbrugsanvisning er udarbejdet og til stede for alle færemærkede kemikalier.		Der mangler arbejdspladsbrugsanvisning på enkelte kemikalier, eller der er kun leverandørbrugsanvisninger.		Der mangler både leverandør- og arbejdspladsbrugsanvisninger.	
Der er en fast procedure for indkøb og ibrugtagning af nye kemikalier.		Der er procedure for indkøb og ibrugtagning af nye kemikalier, men de følges ikke systematisk.		Der er ingen procedure for indkøb og ibrugtagning af nye kemikalier.	
Der er aftaler om udfasning af KRAN-stoffer, når det er muligt.		Der er aftaler om udfasning af KRAN-stoffer, men de efterfølges ikke systematisk.		Der er ingen aftaler om udfasning af KRAN-stoffer.	
Der er en hensigtsmæssig opbevaring af kemikalier, så farlig sammenblanding og ukontrollerede udløb undgås.		Der er en hensigtsmæssig opbevaring af kemikalier, men der kan forekomme uhensigtsmæssig lagring eller lækager.		Der er ikke en hensigtsmæssig opbevaring af kemikalier, og der opstår let sammenblanding eller lækager.	
Der er skiltning ved opbevaring af kemikalier og skiltning, hvor der er påbudt brug af værnemidler ved arbejde med kemikalier.		Der er skiltning ved opbevaring af kemikalier, men der er ikke skiltning med brug af værnemidler ved arbejde med kemikalier.		Der er ikke skiltning ved opbevaring af kemikalier, og der er ikke skiltning med brug af værnemidler ved arbejde med kemikalier.	
Der er kemikalier, som er giftmærket (dødningshoved). Gifttilladelse forefindes, og giften er låst inde.				Der findes kemikalier, som er giftmærket, men gifttilladelse forefindes ikke, eller giften er ikke låst inde .	
Kemikalier opbevares i original emballage. Hvis der laves omhældning, mærkes den nye emballage som originalemballage. Den emballage der omhældes til er egnet til opbevaring af kemikalier.		Kemikalier opbevares i original emballage, men hvis der laves omhældning er det ikke altid til egnet emballage eller det bliver ikke mærket korrekt.		Kemikalier opbevares i tilfældige emballager.	
Der er sortering og et system for bortskaffelse af kemikalierester, batterier m.m. til en sikker aftager.		Der er ikke altid styr på, hvordan kemikalierester, batterier m.m. bortskaffes.		Der er ikke styr på, hvad der sker med kemikalierester, batterier m.m.	

Støj

Arbejde i støjende omgivelser giver høreskader, er trættende og psykisk belastende.

Ved behandling af støj er det ofte et problem at afgøre, om støjniveauet er for højt ifølge reglerne eller ej. Som tommelfingerregel kan man sige, at hvis I har svært ved at føre en almindelig samtale, så er støjniveauet for højt.

Ved undersøgelse af støj skal I ikke blot undersøge støjniveauet, men også efterklangstiden. Til det formål findes der måleinstrumenter, og det anbefales, at I kontakter en arbejdsmiljørådgiver eller andre eksperter på området og får kortlagt jeres støjforhold, hvis I mener, at I ikke overholder reglerne.

Tjekliste til støj

	x		x		x
Støjniveauet ligger under 80 dB(A).		Støjniveauet er mellem 80-85 dB(A).		Støjniveauet ligger over 85 dB(A).	
Høreværn findes på alle støjende arbejdspladser. De har tilstrækkelig dæmpning i forhold til støjniveau og frekvens.		Høreværn findes, men de er ikke vurderet i forhold til dæmpningsevne, eller de bruges ikke, når arbejdet udføres.		Høreværn er ikke til stede på arbejdspladsen.	
Der er skiltning med påbudt brug af høreværn, hvor der støj over 80 dB(A).		Der mangler skiltning med påbudt brug af høreværn nogen steder.		Skiltning med påbudt brug af høreværn mangler.	
Ved høje støjniveauer, hvor der anvendes høreværn, er der egnet alarmering i nødsituationer f.eks. i form af visuelle alarmeringer (roterblink).		Ved høje støjniveauer, hvor der anvendes høreværn, er der ikke alle steder egnede alarmeringsystemer.		Ved høje støjniveauer, hvor der anvendes høreværn, er der ikke specielle foranstaltninger til alarmering ved nødsituationer.	
Manuel håndtering af emner kan frembringe meget høje støjniveauer, f.eks. ting der stødes sammen eller kastes sammen. Der gives instruktion i at undgå støj forårsaget af ansattes håndtering af emner eller udstyr.		Der er taget nogle forholdsregler for at undgå støj forårsaget af manuel håndtering af emner eller udstyr.		Der er ikke taget forholdsregler for at undgå støj forårsaget af manuel håndtering af emner eller udstyr.	

Personlige værnemidler og arbejdsbeklædning

Værnemidler skal anvendes, når påvirkning af den ansatte ikke på anden måde kan undgås. Det er ofte ikke særlig rart at have værnemidler på - de kan klemme, varme og føles tunge. Du skal derfor vælge de rigtige og bedst egnede værnemidler, når de skal bruges.

Værnemidler skal være i orden. De skal rengøres, vedligeholdes og jævnligt efterses for at sikre, at de yder den beskyttelse, de skal. F.eks. skal sikkerhedsfodtøjets slidsål have mønster, tætningsringe på høreværn skal være hele og smidige, gennemtrængningstider for handsker til håndtering af kemikalier skal overholdes, sikkerhedshjelme er ofte svækkede efter slag eller stød og skal derfor kasseres etc.

Skal det være påbudt at bruge værnemidler? Og hvor vill det være godt at bruge dem, selvom de ikke er påbudt? På nogle områder er der lovkrav om påbudt brug af værnemidler. F.eks. skal der anvendes sikkerhedsbriller ved slibning. Sikkerhedsbriller skal også altid anvendes, hvis det f.eks. står i arbejdspladsbrugsanvisningen for et kemikalie.

Forklæder kan være hensigtsmæssige ved arbejde med kemikalier og snavset arbejde. Hvilke handsker, der skal bruges ved arbejde med kemikalier, kan læses i leverandørbrugsanvisningen og arbejdspladsbrugsanvisningen, samt handskeleverandørens anvisninger.

Brug af synlighedsveste kan være aktuelt ved opgaver på byggepladser eller ved vejarbejder.

Tjekliste til personlige værnemidler og arbejdsbeklædning

	x		x		x
De personlige værnemidler er CE-mærkede.		Nogle af de anvendte personlige værnemidler er ikke CE-mærkede. Det fremgår ikke umiddelbart, om værnemidlet er CE-mærket.		Værnemidlerne er ikke CE-mærkede.	
Der er lavet en vurdering af, om det enkelte værnemiddel er det bedst egnede til formålet.		Ikke alle værnemidler er vurderet i forhold til deres egnethed.		Ingen værnemidler er vurderet i forhold til deres egnethed.	
Sikkerhedshjelm er til stede og anvendes, hvor det er påbudt, eller hvor det i øvrigt er relevant.		Sikkerhedshjelm er til stede, men anvendes ikke, hvor det er påbudt.		Sikkerhedshjelm er ikke til stede.	
Sikkerhedsbriller er til stede og anvendes, hvor de er påbudt, eller hvor de i øvrigt er relevante.		Sikkerhedsbriller er til stede, men anvendes ikke, hvor det er påbudt.		Sikkerhedsbriller er ikke til stede.	
Høreværn er til stede og anvendes, hvor de er påbudt, eller hvor de i øvrigt er relevante.		Høreværn er til stede, men anvendes ikke, hvor de er påbudt.		Høreværn er ikke til stede.	
Åndedrætsværn er til stede og anvendes, hvor det er påbudt eller i øvrigt relevant		Åndedrætsværn er til stede, men anvendes ikke, hvor de er påbudt, eller der anvendes de forkerte masker, eller maskerne er ikke i orden.		Åndedrætsværn er ikke til stede.	
Knæbeskyttere er til stede og anvendes ved knæliggende arbejde. 1. I lomme på bukseknæ. 2. Løse til at tage om knæ.		Knæbeskyttere er til stede, men de anvendes ikke.		Knæbeskyttere forefindes ikke.	
Gamacher er til stede og anvendes f.eks. ved svejsning.		Gamacher er til stede, men anvendes ikke.		Gamacher forefindes ikke.	
Sikkerhedsfodtøj er til stede og anvendes, hvor det er påbudt eller i øvrigt relevant.		Sikkerhedsfodtøj er til stede, men anvendes ikke, hvor det er påbudt.		Sikkerhedsfodtøj findes ikke.	
Handsker er til stede og anvendes, hvor det er påbudt eller i øvrigt relevant i forhold til kemi, kulde, varme eller fysiske påvirkninger f.eks. stik, save, svejsning eller skarpe ting.		Handsker er til stede, men anvendes ikke, hvor de er påbudt, eller det er de forkerte handsker, der anvendes		Handsker forefindes ikke.	
Synlighedsveste er til stede og anvendes, når det er påbudt.		Synlighedsveste er til stede, men anvendes ikke.		Synlighedsveste forefindes ikke.	
Brugsanvisning for de anvendte værnemidler findes på dansk med oplysninger om korrekt anvendelse, beskyttende egenskabers holdbarhed, vedligeholdelse, opbevaring, rensning/rengøring og reparation.		Brugsanvisninger er kun til stede på nogle værnemidler eller forefindes ikke på dansk.		Brugsanvisninger er ikke til stede.	

Fortsættes på næste side ...

	x		x		x
Der er påbudskiltning for brug af værnemidler.		Der mangler skiltning ved nogle påbudsområder.		Der mangler skiltning alle steder.	
Værnemidler opbevares, som leverandøren angiver, både på lager og i produktionen.		Værnemidler opbevares, som leverandøren angiver, på lager, men ikke i produktionen.		Værnemidler opbevares ikke, som leverandøren angiver, hverken på lager eller i produktionen	
Vedligehold og vask af værnemidler foretages efter leverandørens anvisninger.		Vedligehold og vask af værnemidler foretages nogle gange efter leverandørens anvisninger.		Vedligehold og vask af værnemidler foretages ikke eller ikke efter leverandørens anvisninger.	
Ved indkøb af værnemidler inddrages sikkerhedsorganisationen (SIO) eller ansatte i valg og eventuel afprøvning af udstyret.		Sikkerhedsorganisationen (SIO) eller ansatte inddrages nogle gange i valg eller afprøvning ved indkøb af værnemidler.		Sikkerhedsorganisationen (SIO) eller ansatte inddrages ikke i valg eller afprøvning ved indkøb af værnemidler.	

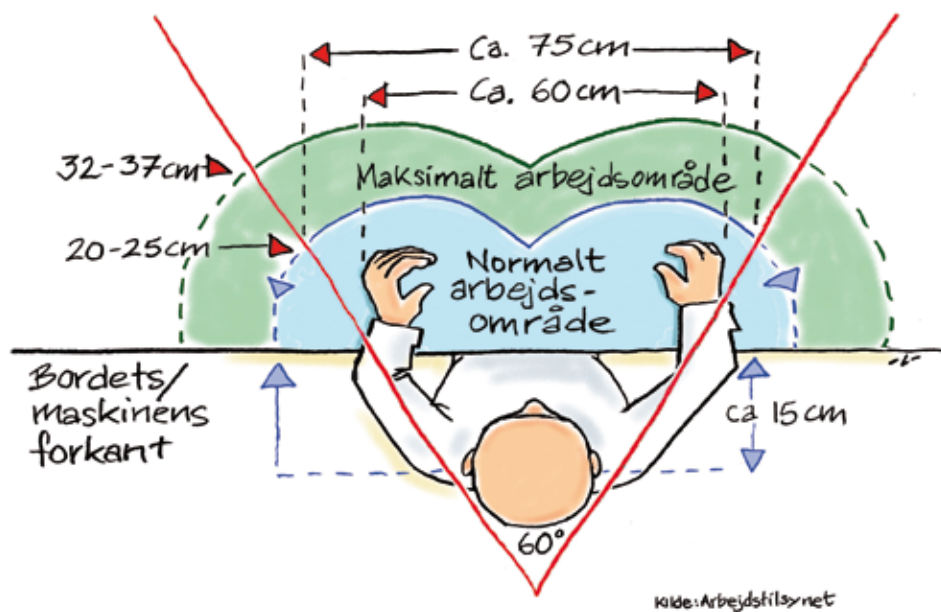
Arbejdsstillinger

Uhensigtsmæssige arbejdsstillinger og bevægelser skal undgås. Derfor skal det vurderes, om arbejdet veksler mellem forskellige arbejdsstillinger, bevægelser, eller om arbejdet primært er, stående, stående og gående, hugsiddende, knæliggende, siddende eller liggende.

Hvor belastende en arbejdsstilling er, afhænger af i hvor lang tid, du skal udføre det samme arbejde - jo længere tid desto større belastning.

Arbejdshøjde og rækkeafstande skal være tilpasset arbejdsopgaven og den ansatte. Ligeledes skal der være god plads, jævnt og stabilt underlag samt frie bevægelsesmuligheder.

Rækkeafstande ved siddende arbejde

Tjekliste til arbejdsstillinger

	x		x		x
Stående arbejde: Arbejdshøjden ved inventar og udstyr kan let tilpasses den enkelte ansatte og arbejdets art.		Stående arbejde: Arbejdshøjden ved inventar og udstyr kan ikke alle steder let tilpasses den enkelte ansatte og arbejdets art.		Stående arbejde: Arbejdshøjden ved inventar og udstyr kan ikke tilpasses den enkelte ansatte og arbejdets art.	
Siddende arbejde: Arbejdshøjden ved inventar og udstyr kan let tilpasses den enkelte ansatte og arbejdets art.		Siddende arbejde: Arbejdshøjden ved inventar og udstyr kan ikke alle steder let tilpasses den enkelte ansatte og arbejdets art.		Siddende arbejde: Arbejdshøjden ved inventar og udstyr kan ikke tilpasses den enkelte ansatte og arbejdets art.	
Rækkeafstand og arbejdsområde ved stående arbejde: <ul style="list-style-type: none"> • Ansigtet mod inventar og udstyr • I opret stilling • Rækkeafstand 20-25 cm fra kroppen. 		Rækkeafstand og arbejdsområde ved stående arbejde: <ul style="list-style-type: none"> • Ansigtet mod inventar og udstyr • I opret stilling • Rækkeafstand over 20-25 cm fra kroppen. 		Rækkeafstand og arbejdsområde ved stående arbejde: <ul style="list-style-type: none"> • Ansigtet mod inventar og udstyr • Rækkeafstand 40-45 cm fra kroppen. 	
Rækkeafstand og arbejdsområde ved siddende arbejde: 20-25 cm fra kroppen.		Rækkeafstand og arbejdsområde ved siddende arbejde: Over 20-25 cm fra kroppen i længere perioder.		Rækkeafstande til maksimalt område ved siddende arbejde: 32-37 cm fra kroppen.	
Der er fri benplads og fri bevægelsesmulighed. Der er jævnt og stabilt underlag. Der er sjældent eller ingen pedalbetjening. God fodstøtte ved siddende arbejde.		Begrænset benplads. Dårlig fodstøtte eller underlag. Nogen pedalbetjening. Arbejdet er i perioder fastlåst.		Der mangler benplads og fodstøtte. Underlaget er ustabil, glat, hårdt eller ujævnt. Lange perioder med fastlåst arbejdsstilling. Meget pedalbetjening.	
Hugsiddende, knælende eller knæliggende arbejde forekommer sjældent eller kun kortvarigt.		Hugsiddende, knælende eller knæliggende arbejde kan forekomme i perioder.		Hugsiddende, knælende eller knæliggende arbejde forekommer mere end en ½ time af gangen i en væsentlig del af arbejdstiden på hårdt eller ujævnt underlag.	
Liggende arbejdsstilling forekommer sjældent eller kun i korte perioder.		Liggende arbejde kan forekomme i perioder.		Liggende arbejde forekommer i mere end ½ time af gangen i en væsentlig del af arbejdstiden. På hårdt, koldt eller ujævnt underlag. Armene er konstant løftede uden støtte.	

Løft, skub og træk

Forudsætningen for en vurdering af løft er, at arbejdspladsen forinden er optimalt indrettet:

- Løftet skal kunne udføres midt foran kroppen uden vrid og foroverbøjning af ryggen.
- Løftet skal foregå mellem midtlår- og albuehøjde.
- Byrden skal være beregnet til håndtering.

Der kan forekomme en lang række af forværende faktorer, som kan betyde, at både byrden ved det enkelte løft og den samlede daglige løftemængder skal ned-sættes.

Arbejdet skal planlægges og tilrettelægges så EGA og EBA ('ensidigt gentaget arbejde' og 'ensidigt belastende arbejde') begrænses mest muligt.

Der er mange faktorer, som har betydning for om EGA/EBA giver sundhedsskadelige påvirkninger, men hvor hurtigt du gentager de samme bevægelser, og i hvor lang tid, er de forhold I grundlæggende skal vurdere på. Dertil kan så komme en række forværende faktorer, som også skal vurderes.

Tjekliste til løft, skub og træk

	x		x		x
<p>Løft.</p> <p>Vægten er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Under 11 kg tæt ved kroppen • under 7 kg i underarmsafstand- • Under 3 kg i $\frac{3}{4}$ arms afstand. • Forværende faktorer skal vurderes f.eks. mange løft, dårlige arbejdsstillinger samt stor samlet belastning. 		<p>Løft.</p> <p>Vægten er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mellem 11-25 kg tæt ved kroppen • Mellem 7- 15 kg i underarmsafstand • Mellem 3 –7 kg i $\frac{3}{4}$ arms afstand. • Forværende faktorer skal vurderes. 		<p>Løft.</p> <p>Få gange dagligt løftes byrder på mere end:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 25 kg tæt ved kroppen • 15 kg i underarmsafstand • 7 kg i $\frac{3}{4}$ arms afstand <p>Samtidig er der mindst en forværende faktor som f.eks. uhåndterlig eller ustabil byrde, skæve løft, løft over skulderhøjde eller under knæhøjde, bæring af byrden mere end 2 m, efter utilstrækkelig plads eller uhensigtsmæssigt underlag.</p>	
Samlede daglige løftemængder er højst 10 tons tæt ved kroppen. Forværende faktorer vurderes.		Samlede daglige løftemængder over 6 tons i underarmsafstand. Forværende faktorer vurderes.		Samlede daglige løftemængder på 3 tons i $\frac{3}{4}$ arms afstand. Forværende faktorer vurderes.	
Skub og træk. Byrdens vægt er under 200 kg totalt giver normalt ikke problemer.		Skub og træk. Byrder på mellem 200-500 kg total vægt.		Skub og træk. Byrder på over 500 kg total vægt.	
Vurder om følgende forhold alle er i orden: Tid og frekvens er begrænsede. Transportmateriellets design/egnethed og vedligeholdelse. Underlagets beskaffenhed. Gode pladsforhold og synsforhold. Gode interne transportforhold. Gode arbejdsstillinger. Uforudsete hændelse og hastigheds- og retningsændring ikke nødvendige. God instruktion.		Vurder om følgende forhold ikke alle er i orden: Tid og frekvens er begrænsede. Transportmateriellets design/egnethed og vedligeholdelse. Underlagets beskaffenhed. Gode pladsforhold og synsforhold. Gode interne transportforhold. Gode arbejdsstillinger. Uforudsete hændelse og hastigheds- og retningsændring ikke nødvendige. God instruktion.		Vurder om mange af følgende forhold ikke alle er i orden: Tid og frekvens er begrænsede. Transportmateriellets design/egnethed og vedligeholdelse. Underlagets beskaffenhed. Gode pladsforhold og synsforhold. Gode interne transportforhold. Gode arbejdsstillinger. Uforudsete hændelse og hastigheds- og retningsændring ikke nødvendige. God instruktion.	
Der veksles mellem forskellige opgaver. EGA findes ikke eller kun i meget korte perioder.		EGA med arbejdscyklus tid på over 30 sek. udføres maksimalt 4 timer om dagen.		EGA med arbejdscyklus mindre end 30 sek. = højrepetitivt arbejde. Ved højrepetitivt arbejde bør der laves en grundig kortlægning af belastningerne af en arbejdsmiljørådgiver.	

Indeklima

Dårligt indeklima er årsag til mange gener for medarbejdere. Det er påkrævet, at der i arbejdslokaler er en behagelig temperatur og luftfugtighed. Et minimum af skadelige gasser, støv, dampe eller aerosoler (små væskepartikler i luften). En god ventilation og god rengøring.

Belysning

God belysning på arbejdspladsen er ofte en kombination af dagslys, almen kunstig belysning og arbejdsbelysning/særbelysning.

I den danske standard DS 700 (retningslinier for kunstig belysning i arbejdslokaler) kan du se talværdier for de belysningsstyrker, der bør være til de fleste arbejdsopgaver.

Tjekliste til indeklima

	X		X		X
Temperaturen er passende (20 -22°C). (indeklima)		Der kan opstå problemer med varme, kulde, træk eller svingende temperaturer.		Der er konstant problemer med varme, kulde, træk eller svingende temperaturer.	
Der er ikke kuldestråling fra udstyr, vinduer eller vægge.		Der kan forekomme kuldestråling fra udstyr, vinduer eller vægge.		Der er ubehagelig kuldestråling fra udstyr, vinduer eller vægge.	
Der er ikke varmestråling fra udstyr, vinduer eller andet.		Der kan forekomme varmestråling fra udstyr, vinduer eller andet.		Der er ubehagelig varmestråling fra udstyr, vinduer eller andet.	
Luftfugtigheden er passende.		Der kan opstå problemer med: - For fugtig luft - For tør luft.		Der er konstant problemer med: - For fugtig luft - For tør luft.	
Der forekommer ikke gener fra statisk elektricitet.		Der kan forekomme ubehagelig gnistdannelse.		Der forekommer ofte ubehagelig gnistdannelse.	
Gas, svejserøg og udstødningsgas. Der forekommer ikke gasser.		Gas, svejserøg og udstødningsgas. Der kan udvikles små mængder af gasser, som kan give en lettere irritation.		Gas, svejserøg og udstødningsgas. Der udvikles sundhedsskadelige gasser.	
Dampe: Der forekommer ikke dampe fra f.eks. organiske opløsningsmidler.		Dampe: Der kan udvikles små mængder af dampe fra f.eks. organiske opløsningsmidler.		Dampe: Der udvikles sundhedsskadelige dampe fra f.eks. organiske opløsningsmidler.	
Aerosoler: Der forekommer ikke aerosoler f.eks. olie i trykluft.		Aerosoler: Der kan forekomme aerosoler ved brug af spraydåser og rengøring.		Aerosoler: Der forekommer aerosoler, som er sundhedsskadelige.	
Støv: Der forekommer ikke støv f.eks. træ, metal eller andet.		Støv: Der kan forekomme støv.		Støv: Der forekommer sundhedsskadeligt støv.	
Mikroorganismer: Der forekommer ikke mikroorganismer f.eks. fra svampe eller mugdannelse.		Mikroorganismer: Der kan måske forekomme mikroorganismer i.f.m. fugtige pletter. Det skal vurderes nærmere.		Mikroorganismer: Der forekommer gener, som eventuelt kan være forårsaget af mikroorganismer.	
Der er en god procesventilation, som uden gener (f.eks. støj eller træk) fjerner forurening m.m.		Der er en god procesventilation, men den medfører gener (f.eks. støj eller træk).		Der er enten ikke nogen procesventilation, eller den er ikke god nok.	
Procesventilationen er forsynet med alarm. Alarmen afprøves jævnligt.		Procesventilationen er forsynet med alarm. Alarmen afprøves ikke.		Procesventilationen er ikke forsynet med alarm.	
Ventilationsanlægget vedligeholdes og rengøres systematisk efter leverandørens anvisning.		Ventilationsanlægget vedligeholdes og rengøres ikke efter nogen systematik.		Ventilationsanlægget vedligeholdes og rengøres ikke.	
Der forekommer ikke recirkulation af udsuget luft. Udgang fra udsug er placeret, så det ikke på anden vis kommer tilbage i arbejdslokalene.		Der forekommer ikke recirkulation af udsuget luft. Udgang fra udsug er placeret, så der på anden vis kan komme forurenede luft tilbage i arbejdslokalene.		Der forekommer recirkulation af udsuget luft. Udgang fra udsug er placeret, så der kommer forurenede luft tilbage i arbejdslokalene.	
I forbindelse med rengøring af emner, lokale eller på personer anvendes normalt ikke trykluft, men støvsuger.		Der anvendes nogle gange trykluft til rengøring af emner, men ikke til rengøring af lokaler.		Der anvendes trykluft i forbindelse med rengøring af emner eller lokaler således, at støv og andre partikler hvirvles op.	

Lager, opbevaring, orden og ryddelighed

Mange ulykker og ergonomiske belastninger kan forebygges ved god orden og ryddelighed.

Jo større overblik og sikkerhed der er for, at tingene ligger på deres pladser, og at de ligger sikkert og stabilt, desto mere tid kan der spares på at lede efter ting og flytte omkring på ting, som ligger forkert.

Det er godt at opstille interne retningslinier for, hvordan virksomheden ønsker ting lagret og graden af orden og ryddelighed på arbejdspladsen.

Tjekliste til lager, opbevaring, orden og ryddelighed

	x		x		x
Der er et lager med god plads til hensigtsmæssig transport og håndtering af: Materialer Kemikalier Værnemidler Maskiner Andre ting		Der er et lager, men pladsforholdene er ikke hensigtsmæssige for transport og håndtering af: Materialer Kemikalier Værnemidler Maskiner Andre ting		Der er ikke noget lager, eller det er meget uhenigtsmæssigt i forhold til transport og håndtering.	
Materialer, som ikke må opbevares sammen, står hensigtsmæssigt adskilt f.eks. kemikalier.		Der er usikkerhed om hvorvidt visse materialer må opbevares sammen. Det skal vurderes nærmere.		Der er materialer, der ikke må opbevares sammen, som er lagret sammen.	
Pallereoler er sikret med vangesikring og truckværn. Stablingen i pallereolen er stabil og i orden. Pallereolen er mærket med max vægt.		Pallereoler er sikret med vangesikring og truckværn, men stablingen er ikke i orden, og /eller pallereolen er ikke mærket med max vægt.		Pallereoler er ikke sikret. Stablingen er ikke i orden. Der er ikke mærket med max vægt.	
Varer/gods, der er placeret uden for reoler, er placeret hensigtsmæssigt og stablet stabilt. Eventuelt i et opmærket område.		Varer/gods uden for reoler er placeret hensigtsmæssigt, men ikke stabilt stablet og ikke i et opmærket område.		Varer/gods uden for reoler er ikke hensigtsmæssigt placeret, ikke stabilt stablet og ikke i et opmærket område.	
Beskadigede varer/gods/paller kasseres straks og ses ikke i brug.		Beskadige varer/gods/paller kasseres ikke systematisk og kan findes i brug.		Der ses beskadige varer/gods/paller i brug. Dunke, der lækker. Paller, der er itu, med evt. skæv stabling.	
Trykbeholdere er hensigtsmæssigt placeret i metal "ramme", aflukket eller fastspændt.		Trykbeholdere er hensigtsmæssigt placeret, men ikke fastspændt.		Trykbeholdere er ikke hensigtsmæssigt placeret og ikke fastspændt.	
Der er god plads til udstyr og værktøj, og der er afmærkede arealer (vandret og lodret), som angiver, hvor tingene hører til.		Der er god plads til udstyr og værktøj, men ikke alle ting har en fast plads.		Der er ikke god plads og ingen opmærkning for tingenes placering.	
Der er affaldsbeholdere til sortering i forhold til affaldstype. Affaldsbeholderne er hensigtsmæssigt placeret. Affaldsbeholderne er lette at tømme. Der findes aftaler for afhentning/aflevering af farligt affald.		Der er affaldsbeholdere til sortering, men de er ikke hensigtsmæssigt placeret eller svære at tømme.		Der findes affaldsbeholdere, men affaldet sorteres ikke.	
Der er faste (evt. nedskrevne) rutiner for systematisk at holde orden og rydde op.		Der er ikke nogen systematik for at holde orden og rydde op.		Der er ingen rutiner for at holde orden og rydde op.	
Gangarealer er fri for ledninger, slanger, spildt væske, værktøj m.m. på gulvet. Gangarealer er fri for ting, som hænger ned, stikker ud eller kan falde ned, trille ud m.m.		Nogle gange er gangarealer ikke frie.		Der ligger ofte ting i gangarealer på gulvet, eller der er ting, som kan falde ned m.m.	

Intern transport

Hvordan I internt i virksomheden får tilført materialer og varer, og hvordan de kommer væk igen, har stor betydning for sikkerhed, arbejdsmiljø og en effektiv produktion.

Arbejdsgangen skal planlægges således, at materialer kan bringes sikkert frem til brugsstedet, og færdigvarer tilsvarende kan transporteres sikkert væk.

Tjekliste til intern transport

	X		X		X
Der er egnede tekniske hjælpemidler til rådighed for intern transport.		Der er tekniske hjælpemidler til rådighed for intern transport, men de er ikke alle egnede.		De tekniske hjælpemidler er ikke egnede for intern transport.	
Der er, udover lovpligtige eftersyn på transportmateriel, systematisk vedligehold af udstyret.		Der er, udover lovpligtige eftersyn på transportmateriel, almindelig vedligehold af udstyret, men den foretages ikke systematisk.		Der er ikke nogen almen vedligeholdelse af transportmateriel udover lovpligtige eftersyn.	
Intern transport er adskilt fra gående trafik og faste arbejdspladser.		Intern transport er adskilt fra faste arbejdspladser, men gående og kørende trafik blandes.		Intern transport blandes med gående trafik og tæt på faste arbejdspladser.	
Maskinelt håndteres ikke gods i over 2 meters højde, hvor der samtidigt færdes andre ansatte.		Enkelte gange eller enkelte steder håndteres gods i over 2 meters højde, hvor der samtidigt færdes andre ansatte.		Der håndteres ofte gods over 2 meters højde, hvor der samtidigt færdes andre ansatte.	
Der er god belysning af færdselsområder både for kørende og gående færdsel på indendørsarealer og på udendørsarealer (særlig vigtigt om natten og om vinteren).		Der er god belysning af færdselsområder både for kørende og gående færdsel på indendørsarealer, men ikke på udendørsarealer (særlig vigtigt om natten og om vinteren).		Der er ikke god belysning af færdselsområder hverken for kørende eller gående færdsel på indendørsarealer og på udendørsarealer (særlig vigtigt om natten og om vinteren).	
Ved områder med vanskelige oversigtsforhold er der etableret f.eks. spejle eller blink.		Ikke alle steder ved områder med vanskelige oversigtsforhold er der etableret f.eks. spejle eller blink.		Der er ikke ved områder med vanskelige oversigtsforhold etableret f.eks. spejle eller blink.	
Der er skiltning, som viser, at der foretages transport i området inde og ude.		Der er skiltning, som viser, at der foretages transport i området inde, men ikke ude.		Der er ikke skiltning, som viser, at der foretages transport i området inde og ude.	
Der er aftalt regler for færdsel inde og ude.		Der er aftalt regler for færdsel inde, men ikke ude.		Der er ikke aftalt regler for færdsel, hverken inde og ude.	
Gulvene er jævne, tørre og uden huller. Vejrlig gør ikke gulvene glatte.		Gulvene er ikke alle steder jævne, tørre og uden huller. Vejrlig kan gøre gulvene glatte.		Der er mange steder, hvor gulvene ikke er jævne, tørre og uden huller. Vejrlig gør gulvene glatte.	
I vinterperioden er der aftaler om rydning af is og sne.				Der er ikke aftaler om rydning af sne og is i vinterperioden.	
Ved truckkørsel er stød og vibrationer minimeret ved, at færdselsveje går uden om riste, fliseovergange eller andre ujævnheder. Jævne overgange ved ind- og udlæsningsramper.		Ved truckkørsel er stød og vibrationer ikke alle steder minimeret ved, at færdselsveje går uden om riste, fliseovergange eller andre ujævnheder. Der er jævne overgange ved ind- og udlæsningsramper.		Ved truckkørsel er stød og vibrationer ikke minimeret ved, at færdselsveje går uden om riste, fliseovergange eller andre ujævnheder. Der er ikke jævne overgange ved ind- og udlæsningsramper.	

Nødberedskab

Nødberedskabet retter sig mod alvorlige arbejdsulykker og deres konsekvenser.

Ved etablering af et nødberedskab er det først og fremmest vigtigt at gøre sig klart, hvad der kan gå galt. Dernæst at opstille et nødberedskab til at imødegå de erkendte risici. Hertil kommer en overvejelse af, hvilke afledte konsekvenser, de erkendte risici kan medføre for de ansatte – er der f.eks. behov for yderligere tiltag i form af krisehjælp eller andet?

Når nødberedskabet er etableret, er det dernæst vigtigt at få konstateret, om det virker. Der bør derfor gennemføres en afprøvning af beredskabet. I kan tale beredskabet grundigt igennem, hvis en reel øvelse ikke er praktisk mulig.

Tjekliste til nødberedskab

	X		X		X
Der er udarbejdet en beredskabsplan. Planen er synlig, løbende opdateret og kendt af de ansatte. Planen er placeret, så redningsfolk også kan få fat i den.		Beredskabsplanen er synlig og kendt af de ansatte, men ikke løbende opdateret.		Den udarbejdede beredskabsplan er ikke synlig og ikke kendt af de ansatte.	
Beredskabsplanen er afprøvet indenfor de sidste 3 år, og erfaringen fra afprøvnin-gen er evalueret.		Beredskabsplanen har været afprøvet for mere end 3 år siden. Nytilkomne medarbejdere kender intet til dette!		Beredskabsøvelse har aldrig været afholdt.	
Der er skiltet ved flugtvejene, som er frie. Nøddøre kan åbnes. Branddøre og porte lukker tæt. Brandslukningsmidler er tilgængelige. Førstehjælpsudstyr er på plads og i orden.		De opsatte skilte er ikke alle synlige f.eks. grundet oplag af materialer. Der trænger til en god gennemgang.		Skiltningen er mangelfuld.	

Unge under 18 år og under 15 år, men over 13 år.

Der er store begrænsninger i forhold til de opgaver unge under 18 år må udføre. Særligt gælder disse begrænsninger i forhold til de unge mennesker, der ikke er under et uddannelsesforløb (lærlinge o.a.). I skal derfor sikre jer, at arbejdsmiljøet for denne medarbejdergruppe får særlig opmærksomhed.

Tjekliste til unge under 18 år og under 15 år men over 13 år.

	X		X		X
Beskæftigelse af unge under 18 år: Der er draget omsorg for, at arbejdet er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvareligt i henhold til lovgivningen herom.		Beskæftigelse af unge under 18 år: Der er draget omsorg for sikkerheds- og sundhedsmæssige forhold, men lovgivningens krav kendes ikke.		Beskæftigelse af unge under 18 år: Der er ikke gjort særlige tiltag omkring sikkerhed og sundhed for de unge ansatte.	
Før beskæftigelse af unge under 18 år: Grundig oplæring og instruktion er gennemført, og information om sikkerhed og sundhed er givet.		Før beskæftigelse af unge under 18 år: Arbejdsinstruktion er givet, men der er ikke givet særlig information omkring sikkerhed og sundhed.		Før beskæftigelse af unge under 18 år: Der er hverken gennemført arbejdsinstruktion eller sikkerhedsorientering.	
Der udføres effektivt tilsyn med arbejdet af en person over 18 år, som har den fornødne indsigt i arbejdet.		Der arbejdes sammen med en person, som er over 18 år, men vedkommende er ikke instrueret i at foretage overvågning af de unge.		Der er ingen planlagt overvågning af de unge under 18 år.	
Sikkerhedsudvalget er inddraget i planlægningen og gennemførelsen af de unges arbejde.		Sikkerhedsudvalget er orienteret om de unges arbejde, men det har ikke været planlagt og behandlet af udvalget.		Sikkerhedsudvalget har ikke kendskab til, at der er unge under 18 år, som arbejder i firmaet.	
Arbejdstider for unge under 18 år: Det er sikret, at lovgivningens regler herom efterleves.		Arbejdstider for unge under 18 år: De unge følger den normale arbejdstid. De særlige regler for unge kendes ikke.		Arbejdstider for unge under 18 år: De unge arbejder udenfor normal arbejdstid, og reglerne kendes ikke.	
Beskæftigelse af unge mellem 13 -15 år: Det er sikret, at lovgivningens regler efterleves, også mht. hvad de må beskæftiges med under kortvarig erhvervspraktik.		Beskæftigelse af unge mellem 13 og 15 år: Der beskæftiges ikke unge i den alder, men sommetider er der erhvervspraktikanter kortvarigt, og regler herfor kendes ikke.		Beskæftigelse af unge mellem 13 og 15 år: Der arbejder dagligt unge i den alder efter skoletid, hvor de hjælper til. Reglerne kendes ikke, og de efterleves formentlig heller ikke.	
Listen over tekniske hjælpemidler, anlæg og arbejdsopgaver, som unge under 18 år ikke må arbejde med efterleves.		Den unge under 18 år anvender ingen tekniske hjælpemidler, men listen kendes ikke, og kontrol har der ikke været heraf.		Der er ikke kendskab til denne liste, og det vides ikke, om den unge under 18 år anvender disse hjælpemidler.	
Listen over stoffer og materialer, som unge under 18 år ikke må arbejde med eller udsættes for, efterleves.		Der er ikke kendskab til denne liste, men der anvendes ikke farlige stoffer og materialer på virksomheden.		Der er ikke kendskab til denne liste, og det vides ikke, om unge under 18 år arbejder med disse stoffer.	
Listen over arbejder som kan medføre sikkerheds- og sundhedsfare, som unge under 18 år ikke må arbejde med, efterleves		Listen kendes, men det er ikke kontrolleret, om den bliver overholdt af de unge under 18 år.		Listen kendes ikke, og man er ikke vidende om, hvad de unge under 18 år arbejder med på virksomheden.	

Servicebilen

Servicebilen skal som en fast arbejdsplads overholde gældende regler for indretning. Hertil kommer færdselslovens bestemmelser omkring køretøjets sikkerhedsudstyr. Køretøjet skal være vedligeholdt og eftersat. Evt. ekstraudstyr som kraner, andet løfteudstyr, trykbærende anlæg, stiger, elektrisk udstyr etc. skal overholde samme eftersynsfrekvenser som udstyr på værkstedet.

Føreren af køretøjet skal have de nødvendige tilladelser og certifikater, korrekt kørekort, kranførerbevis etc.

Tjekliste til servicebilen

	x		x		x
Der er førstehjælpskasse til stede, i orden og fyldt op.		Der er førstehjælpskasse til stede, men den er ikke fyldt op.		Førstehjælpskasse er ikke til stede.	
Der er trykflasker med i bilen, de fastspændt og bilen skiltes med transport af trykflasker.		Trykflasker i bilen er fastspændte, men der er ikke skiltet på bilen med indhold af trykflasker.		Der er placeret trykflasker i bilen uden at være fastgjort og skiltning mangler.	
Der er gennemført årlig kontrol eftersyn af kran, løfteklap, stropper, kroge og øvrigt løftegrej. Kontrolmærker er monteret.		Det årlige kontroleftersyn er mindst en måned forældet, men der er ikke synlige tegn på skader. Løfteudstyret anvendes ikke, før kontrollen er gennemført.		Det kan ikke dokumenteres, at løfteudstyret er kontrolleret indenfor det sidste år.	
Førerbevis og krancertifikat kan forevises.		Certifikater kan ikke forevises på stedet.		Certifikater herfor kan ikke fremskaffes.	
Brandslukningsudstyr er til stede og kontrolleret årligt af godkendte personer.		Brandslukningsudstyr er til stede, men det kan ikke dokumenteres, at det er kontrolleret. Der kan ikke konstateres fejl.		Der er ikke brandslukningsudstyr til stede.	
Bilen gennemgår planlagte serviceeftersyn og almindelig vedligeholdelse således, at den altid er lovliggjort.		Det planlagte serviceeftersyn er overskredet.		Der gennemføres ikke planlagte serviceeftersyn, og det kan ikke oplyses, hvem der er ansvarlig for bilens sikkerhed.	

Regler og vejledninger

- Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 561 af 24. juni 1994 om indretning af tekniske hjælpemidler med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 1109, december 1992 Om anvendelse af tekniske hjælpemidler med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 559, juni 2004 om arbejdets udførelse
- Bekendtgørelse nr. 801, oktober 1993 om støjgrænser på arbejdspladsen
- Bekendtgørelse nr. 1273, december 1996 om sikkerhedskrav m.v. til personlige værnemidler
- Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 908 af 27. november 2005 om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrisiko ved arbejde med stoffer og materialer
- Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 239 af 6. april 2005 om bekendtgørelse om unges arbejde
- At-anvisning nr. 1.1.0.1, november 1995 Akustik i arbejdsrum
- At-vejledning A.1.1, maj 2001 Ventilation på faste arbejdssteder
- At-vejledning A.1.2, maj 2001 Om indeklima
- At-vejledning A.1.4, december 2001 Rengøring og vedligeholdelse på faste arbejdssteder
- At-vejledning A.1.7, februar 2002 Recirkulation
- At-vejledning A.1.9, marts 2003 Faste arbejdssteders indretning
- At-vejledning A.1.10 Flugtveje og sikkerhedsbelysning (nødbelysning) på faste arbejdssteder
- At-vejledning A.1.11, august 2004 Arbejdsrum på faste arbejdssteder
- At-vejledning A.1.12, marts 2005 Temperaturer i arbejdsrum på faste arbejdssteder
- At-vejledning B.1.2, oktober 2003 om CE-mærkede maskiner
- At-vejledning B.1.3, maj 2004 Maskiner og maskinanlæg
- At-vejledning B.1.4, februar 2005 Automatiskstyrede maskinanlæg, inklusive industrirobotanlæg
- At-vejledning C.0.1, april 2005 Grænseværdier for stoffer og materialer
- At-vejledning C.0.11, april 2003 Arbejdspladsbrugsanvisninger for stoffer og materialer
- At-vejledning C.1.3, februar 2003 Arbejde med stoffer og materialer
- At-vejledning D.3.1, september 2005 Løft, træk og skub
- At-vejledning D.3.2, august 2002 Ensidedt belastende arbejde og ensidedt, gentaget arbejde
- At-vejledning D.5.1, oktober 2003 Trykluft til åndedrætsværn
- At-vejledning D.5.2, marts 2001 Høreværn
- At-vejledning D.5.4, marts 2003 Åndedrætsværn
- At-vejledning D.6.1, marts 2002 Støj
- At-vejledning D.7.4, marts 2003 Måling af støj på arbejdspladsen
- At-vejledning F.0.4, december 2003 Forebyggelse af ulykker i små virksomheder
- At-vejledning F.07, maj 2005 Forebyggelse af ulykkesrisici ved intern færdsel på virksomheden
- At-meddelelse nr. 1.01.14, december 1998 Inventar på faste arbejdssteder
- At-meddelelse nr.4. 05.3, marts 1998 Vurdering af arbejdsstillinger og arbejdsbevægelser
- At-meddelelse nr.4.09.4, oktober 1996 Beskyttseshjelme
- At-meddelelse nr. 4.09.6, april 1998 Værnefodtøj (fodværn)
- Maskinsikkerhed gode løsninger, I-Bar
- ATEX-vejledning, I-Bar
- Arbejdsulykker - værktøjer til forebyggelse, I-Bar
- Asbest, I-Bar
- Co2-brandslukningsanlæg på skibe, I-Bar
- Eldrevne håndmaskiner, I-Bar
- Galvaniske processer, I-Bar
- Køleanlæg, I-Bar
- Køle-smøremidler, I-Bar
- Limning, I-Bar
- Metallaftedning, I-Bar
- Mobile arbejdspladser - iso-standard skibscontainere ved midlertidigt arbejde af kort varighed, I-Bar
- Sprøjttemaling, I-Bar
- Statisk elektricitet - vejledning om statisk elektricitet i industrien, I-Bar
- Stilladser på skibsværfter, I-Bar

- Strømforsyning ved arbejde i snævre rum, I-Bar
- Støj - gode løsninger, I-Bar
- Støj - kom godt i gang, I-Bar
- Støj – tjeklister, I-Bar
- Svejsning og nitrose gasser, I-Bar
- Tunge løft – gode løsninger, I-Bar
- Valg af produkter ved korrosionsbeskyttelse, I-Bar
- Ventilation, I-Bar
- Vinkelslibere, I-Bar
- Øjenværn, I-Bar
- Apv i mindre virksomheder, I-Bar
- Sekundær eksponering for isocyanater, I-Bar
- Kortlægning af muligheder for minimering af eksponeringen for no2 på skiftende arbejdspladser, I-Bar
- Rapport fra et projekt om ulykkesforebyggelse i jern- og metalindustrien, I-Bar
- Fjederviklemaskiner - katalog over løsninger og metoder til sikring, I-Bar
- Værktøj til systematisk arbejdsmiljøarbejde- arbejdsmiljø i jern- og metalindustrien, I-Bar
- Undersøgelse af metoder og løsninger til imødegåelse af eksponering for nitrogendioxid ved autogene processer, I-Bar
- Anvendelse/substitution af stoffer og materialer i industriel overfladebehandling, I-Bar

Arbejdsmiljøadresser og hjemmesider

Arbejdstilsynet

Landskronagade 33
2100 København Ø
Telefon: 70 12 12 88
E-mail: at@at.dk
Web: www.arbejdstilsynet.dk

Industriens Branchearbejdsmiljøråd

Fællessekretariatet
Postboks 7777
1790 København V
Telefon: 70 23 15 43
Web: www.i-bar.dk
E-mail: i-bar@i-bar.dk

www.catsub.dk

www.sikkerhedsstyrelsen.dk

Organisationer

Dansk Industri,

H.C. Andersens Boulevard 18
1787 København V
Telefon: 33 77 33 77
E-mail: di@di.dk
Web: www.di.dk

CO-industri

Vester Søgade 12
1790 København V
Telefon: 33 63 80 00
E-mail: co@co-industri.dk
Web: www.co-industri.dk

Lederne

Vermlandsgade 65
2300 København S
Telefon: 32 83 32 83
E-mail: lederne@lederne.dk
Web: www.lederne.dk

Dansk Metal

Nyropsgade 38
1780 København V
Telefon: 33 63 20 00
E-mail: danskmatal@danskmatal.dk
Web: www.danskmatal.dk

3F

Fagligt Fælles Forbund
Kampmannsgade 4
1790 København V
Telefon: 33 14 21 40
E-mail: 3f@3f.dk
Web: www.3f.dk

CO-industri

Vester Søgade 122
1790 København V
Telefon: 33 63 80 00
E-mail: co@co-industri.dk
Web: www.co-industri.dk

DANSK INDUSTRI

Dansk Industri

H.C. Andersens Boulevard 18
1787 København V
Telefon: 33 77 33 77
Telefax: 33 77 33 70
E-mail: di@di.dk
Web: www.di.dk

Ledernes Hovedorganisation

Vermlandsgade 65
2300 København S
Telefon: 32 83 32 83
E-mail: lederne@lederne.dk
Web: www.lederne.dk

Industriens Branchearbejdsmiljøråd
Postboks 7777
1790 København V
Telefon: 70 23 15 43
E-mail: i-bar@i-bar.dk
Web: www.i-bar.dk

INDUSTRIENS
BRANCHEARBEJDSMILJØRÅD